

Kostelec 2015), která je výsledkem konference konané v Hradci Králové v roce 2014. V ní se jednotliví autoři zabývali tématy týkajícími se přímo dějin biskupství, ale též dějin institucí, u nichž bylo biskupství zřizovatelem či s nimiž úzce spolupracovalo. Pozornost byla tehdy věnována též vybraným osobnostem královéhradecké diecéze. Výročí vzniku biskupství v Hradci Králové je i letos příležitostí pro mezinárodní setkání badatelů věnujících se výzkumu dějin církve a jejích institucí, spiritualitě, archeologii, dějinám umění a pomocným vědám historickým. Tentokrát bude nicméně větší prostor věnován i jiným diecézím (raně) novověké středovýchodní Evropy, tedy nejen biskupstvím v dnešní České republice. Bude se diskutovat a budou se hledat odpovědi na nejrůznější badatelské otázky – jak probíhalo budování církevní správy v královéhradecké a ostatních diecézích v Čechách, na Moravě či v širším středoevropském prostoru? Které osobnosti byly klíčové pro budování diecézní sítě od druhé poloviny 16. století? Jaké prameny a památky z období mezi raným novověkem a 21. stoletím vydávají svědectví o vývoji nejdůležitějších procesů a dějinných zlomů? Jaké jsou možnosti jejich interpretace a zařazení do širšího středo- a evropského kontextu? Jak probíhalo formování diecézního kléru? Jakým způsobem se odrazila přítomnost řeholních společenství v životě novověké církve? Jak se vyvíjely a měnily vztahy mezi církví a (státními) úřady? To jsou jen některé tematické okruhy, kterým bude jistě věnována patřičná pozornost. Konferenčními jazyky jsou vedle češtiny, resp. slovenštiny rovněž angličtina a němčina, což umožní účast i zájemcům mimo území bývalého Československa. Na závěr nezbyvá než popřát pořadatelům a všem účastníkům, aby se obě akce podařily.

Jakub Zouhar

Znovuzrození zámku Týnec u Klatov

V letošním roce na mapu turistických cílů Plzeňského kraje přibývá jedna zcela mimořádná památka – monumentální barokní zámek v Týnci u Klatov. Donedávna šlo přitom o památku, která patřila v důsledku socialistické „péče“ k těm vůbec nejpoškozenějším a při pohledu na rozlehlost budovy se stěželo dalo uvěřit tomu, že by ji v dohledné době čekaly světlejší zítřky. Měl jsem možnost po léta sledovat, jak se zdevastovaný zámek pomalu mění v architektonický skvost, jímž byl už v době svého vzniku, současný majitel mi (i našim studentům) jej ochotně ukázal již v průběhu náročné rekonstrukce. Ta nyní dospěla do takové fáze, že zámek může být v pravidelných návštěvních hodinách poprvé zpřístupněn veřejnosti.

Ovšem pozor, v Týnci není panské sídlo jen jedno! Hned v sousedství, poněkud skryt ve stínu svého velkolepého „mladšího bratra“, se skrývá menší renesančně-barokní zámek. Ten mohl vzniknout na místě starší středověké tvrze nebo jako renesanční novostavba kolem roku 1555 za vlády Bořivoje Rochce z Otova. Po Rochcovi tvrz vlastnili Vidršpergárové, od 20. let 17. století pak Krakovští z Kolovrat, za nichž se stala centrem nově vznikajícího týneckého panství. Kolovratové po utichnutí bojů třicetileté války starší objekt barokně upravili a po několika desetiletích na něm i žili, než jim na přelomu 17. a 18. století přestal jako málo reprezentativní stačit. Po výstavbě zámku nového se zámek starý proměnil v úřednické obydlí. Bohužel, ani jemu se po roce 1948 nevyhnul tristní osud a dlouhodobé chátrání. I léta po sametové revoluci zůstával starý zámek prázdný a bez údržby. Situace se změnila až na přelomu tisíciletí s příchodem nového majitele, Jana Pelánka Lazarowitze. Nejprve, v roce 2003, odborný archeologický průzkum prokázal, že zanedbaný starší objekt je opravdu původním zámekem a že ukrývá jádro renesanční tvrze. Následovalo prohlášení za kulturní památku (2004). Následně proběhla komplexní rekonstrukce krovu, střech, komínů, zdíva, interiérů, nejnověji (2022) pak i fasády, která dostala renesanční podobu. V přízemí zámku nalezneme hodnotné klenuté místnosti, patro je plochostropé, většinou s původními trámovými stropy, omítky obsahují fragmenty někdejší výmalby.

Nový zámek vznikl západně od staršího sídla pravděpodobně již v roce 1700, a to podle návrhu předního barokního architekta Giovanniho Battisty Alliprandiho, Itala, proslaveného především v českých zemích. I když šlo tehdy o mladého umělce, již si stihl udělat jméno u rodu Černínů (Hořín, Kosmonosy), později také v Praze (Šternberský palác, Ledeburský palác aj.) či u Šporků na Kuksu a v Lysé nad Labem. Alliprandiho ohledně novostavby týneckého zámku oslovil zámožná nejvyšší český komoří a prezident pražského apelačního soudu Maxmilián Norbert Krakovský z Kolovrat. Ve stavbě pokračoval i jeho syn Jan Josef, přesto nebyl velkorysý zámecký projekt nikdy zcela dokončen, jelikož Kolovratové už odmítali do náročné stavby dále investovat. Ale navzdory tomu

vytvořili jednu z nejvýznamnějších památek svého druhu v západních Čechách. Zámek vlastnili do roku 1927, kdy jej prodali pražskému architektovi Jaroslavu Josefovi Polívkovi, který z něj vytvořil luxusní hotel pro (nejen) prominentní hosty, prvorepublikovou smetánku, včetně příslušníků Masarykovy rodiny nebo umělce typu Alfonse Muchy, Josefa Váchala či Rafaela a Jana Kubelíkových. Po finančním bankrotu byl Polívka nucen týnecký zámek roku prodat velvarské městské spořitelně, jež ho v roce 1937 nabídla metodistické církvi a jejímu Spolku pro péči o sirotky. Zámek se z luxusního sídla proměnil v sirotčinec. Komunistické znárodnování se v roce 1951 nevyhnulo ani metodistům, zámek byl církvi zabaven a předán k užívání armádě. Nastala velmi temná éra, zapomenutý objekt kdesi v pohraničí pomalu chátral. Pravda, koncem 80. let minulého století se uvažovalo o rekonstrukci, zůstalo však bohužel jen u úvah.

Že metodisté po sametové revoluci o navrácení zámku v restitučních ani nepožádali, sotva může překvapit. Obrovský zdevastovaný objekt byl jednoduše nad jejich síly. A tak ho hned roku 1990 vojenská správa převedla na firmu Sipox, s. r. o., jež ho obratem prodala společnosti Vakam, s. r. o. Praha, která tu chtěla vybudovat luxusní hotel. Kromě oprav krovu a střechy však k dalším pracím nedošlo. Na firmu byl poté vyhlášen konkurz a zámek byl roku 1999 prodán jeho současnému majiteli, Janu Pelánkovi Lazarowitzovi, mecenáši a sběrateli umění. Ten se od počátků upnul k myšlence přetvoření zámku v umělecké centrum a muzeum moderního umění. Rekonstrukční práce s manželkou zahájili v roce 2000. To, že se protáhly (aniž by byly zcela dokončeny) na celé čtvrtstoletí, je přitom přirozené a pochopitelné, Pelánkovo úsilí a nadšení na velmi trnité cestě pak nedocenitelné. Rozlehlý objekt musel být nejdřív vyklizen a staticky stabilizován, o zpracování dokumentace a vyběhání všech možných povolení nemluvě. Do této kategorie koneckonců náleží i prohlášení za národní kulturní památku (2014), které zámku zajistilo vyšší stupeň památkové ochrany. Objekt byl napojen na inženýrské sítě, postupně se restaurovaly interiéry. To vše bylo časově a finančně velmi náročné. Roku 2017 získal zámek, dotovaný primárně svým neúnavným majitelem, finanční podporu

z programu IROP (Integrovaný regionální operační program). I díky tomu se dílo zdařilo a dnes týnecký zámek vytouženě otevírá své brány.

Ačkoli se původní vybavení nedochovalo, může se zámek, jehož čerstvě obnovené fasády září do dáli, pochlubit mnoha skvostnými autentickými architektonickými prvky a precizními řemeslnickými detaily. Kromě dobové výmalby stojí za pozornost různé druhy kleneb, štukové dekorace, tesařské a kamenické práce. Přízemní místnosti jsou klenuté, patro většinou plochostropé. Hlavní sál, bez výraznější dobové výzdoby, je umístěn do oválného rizalitu a prochází druhým a třetím nadzemním podlažím. Patrně nejcennějším prostorem je ovšem místnost s dochovanými barokními malbami z počátku 18. století, které zobrazují týnecké panství. Majitelé zámek nově vybavili dobovým mobiliářem, který se společně se sbírkou díla západočeského rodáka Josefa Váchala jistě stane velkým lákadlem pro návštěvníky západočeského regionu.

Jan Kilián